

A. Monogràfic I (Aproximació a la literatura catalana del segle XIX / Approaches to 19th-Century Catalan Literature). Coord. per Rafael Roca Ricart.

Jordi Curbet Hereu & Esther Fabrellas Vinardell, **L'impacte de la Revolució i el Sexenni Democràtic (1868-1874) sobre un propietari rural carlí: el dietari personal de Josep Mariscot, de Camós (Pla de l'Estany)**

Abstract: Josep Mariscot, a rural owner and weaver from Camós (Catalonia), records in a diary all the facts, incidents and private opinions relating to local and national manifestations of the last Carlist War and First Spanish Republic. Adept to the Carlist cause, anti-liberal and strongly influenced by clergy, Mariscot left us an interesting written account of the social division that existed in one of the most ferocious conflicts of the nineteenth century in Catalonia.

Resum: Josep Mariscot, un propietari rural i teixidor de Camós (Catalunya), redactà en un diari tots els fets, incidents i opinions sobre les manifestacions locals i nacionals de l'última guerra carlina i la Primera República Espanyola. Adepte a la causa carlina, antiliberal i fortament influenciat pel clergat, Mariscot ens va deixar escrit un interessant relat de la divisió social en un dels conflictes més ferotges de la Catalunya del segle XIX.

Keywords: Egodocuments, Carlist Movement, Dietari, Mariscot, Camós.

Mots clau: Egodocuments, Carlisme, Dietari, Mariscot, Camós.

Margalida Tomàs, **Notes sobre la primera poesia romàntica en català**

Abstract: The first part of this article deals with the beginnings of the new romantic poetry in the Catalan literature written in Spanish, especially as perceived through some literary theoretical treatises (Ribot, Monlau and Milà) and through the theory, practice and influence of Paul Piferrer. The second part of the article analyzes the Catalan poetry of the 1840's by Joaquim Rubió i Ors, Marià Aguiló and Tomàs Aguiló (with references to his poetry in Spanish).

Resum: Una primera part gira entorn de com es comença a manifestar en la literatura catalana d'expressió castellana la nova poesia romàntica, a través sobretot d'algunes preceptives literàries (Ribot, Monlau i Milà) i de la teoria, pràctica i influència de Pau Piferrer. S'analitza després la producció poètica en català dels anys quaranta de Joaquim Rubió i Ors, Tomàs Aguiló i Marià Aguiló, amb referències també a la seva poesia castellana.

Keywords: Romantic poetry, Literary treated, Rubió i Ors, Tomàs Aguiló, Marià Aguiló.

MOTS clau: Poesia romàntica, Preceptives literàries, Rubió i Ors, Tomàs Aguiló, Marià Aguiló.

Adrià Martí i Badia, **La contribució de Vicent Boix i Ricarte (1813-1880) a la recuperació de la consciència lingüística dels valencians**

Abstract: This paper analyzes the contribution of Valencian Vicent Boix Ricarte to the recovery of Valencian people's linguistic awareness. To this end, we study all of his texts written in Catalan, as well as those Spanish texts that deal with linguistic aspects. The analysis reviews Boix's claims about the origin, evolution and unity of the Catalan language, the onomastics *problem* and the social and literary uses of the Catalan language.

Resum: Aquest treball es proposa analitzar la contribució del valencià Vicent Boix i Ricarte a la recuperació de la consciència lingüística dels valencians, a partir de l'estudi de tots els seus textos en català, així com dels seus textos en castellà on tracta aspectes lingüístics. L'anàlisi ressegueix les afirmacions de Boix sobre l'origen, l'evolució, i la unitat de la llengua; la qüestió onomàstica; i l'ús social i literari.

Keywords: Vicent Boix Ricarte, Linguistic awareness, *Llemosinisme*, Valencian *Renaixença*, 19th Century.

Mots clau: Vicent Boix i Ricarte, consciència lingüística, *llemosinisme*, *Renaixença* valenciana, segle XIX.

Ferran Campos i Climent, **Prensa popular valenciana en la Renaixença: *El Pare Mulet* i *El Bou Solt***

Abstract: This article offers an analysis of the “non-political” magazines *El Pare Mulet* and *El Bou Solt*, both of them published in València in 1877 thanks to Constantí Llombart. First, we deal with the context in which these magazines appeared. Second, their formal aspects are described during their two-year period of existence. In addition, the article includes a study of topics covered by *El Pare Mulet* and *El Bou Solt*: politics, religion, bullfighting, culture, and social *mores*. Finally, we analyze the ideology, identity adscription and language models of both magazines.

Resum: Anàlisi dels setmanaris “impolítics” *El Pare Mulet* i *El Bou Solt*, publicats a València el 1877 sota la direcció de Constantí Llombart. En primer lloc, es presenta el context en què va aparèixer la publicació. En segon, es descriuen els aspectes formals, tot distingint dues etapes basades en el canvi de capçalera arran de la censura que va patir. A continuació, es repassen els temes tractats, entre els quals destaquen la política, la religió, la tauromàquia, la cultura i els costums. Finalment, s'identifiquen la ideologia, l'adscripció identitària i el model de llengua.

Keywords: *El Pare Mulet*, *El Bou Solt*, Constantí Llombart, Satirical press, Valencian Renaissance.

Mots clau: *El Pare Mulet*, *El Bou Solt*, Constantí Llombart, premsa satírica, *Renaixença* valenciana.

Josep Enric Estrela, ***L'última victòria. Un fragment d'un poema inèdit de Constantí Llombart***

Abstract: In 1888, Constantí Llombart received a prize in the Floral Games organized by the Valencian institution Lo Rat Penat. He did so with an historical poetic

composition, entitled *La mort del Conqueridor*. Llombart published an extract of this text, believed to have been lost in its entirety, in the cultural Catalan review *La Renaixensa* and provoked a controversy in *El Archivo*, led by the scholar Roc Chabàs.

Resum: En 1888, Constantí Llombart guanyà un premi dels Jocs Florals, organitzats per l'entitat valencianista Lo Rat Penat, amb una composició poètica de caire històric, titulada *La Mort del Conqueridor*. D'aquest text, que es creia perdut en la seua totalitat, Llombart en publicà un fragment a la revista cultural catalana *La Renaixensa* i suscità una polèmica a les pàgines de la revista dirigida per l'erudit Roc Chabàs, *El Archivo*.

Keywords: Renaixença, Constantí Llombart, King Jaume I, Roc Chabàs, El Archivo.

Mots clau: Renaixença, Constantí Llombart, Rei Jaume I, Roc Chabàs, El Archivo.

Ramon Pinyol Torrents, **Verdaguer i el carlisme. Notes aproximatives**

Abstract: This study examines the relations between Carlism and the young writer Verdaguer during the Sexennial Revolution in Spain (1868-1874), until his subsequent distancing from this political movement. We include a “Carlist anthem” written around 1872: an unknown version fervently in favor of the Carlist pretender, Charles VII, where the Third Carlist War is portrayed as a crusade to save religion and the homeland.

Resum: Aquest treball se centra en les relacions entre el carlisme i el jove escriptor Jacint Verdaguer en l'època del Sexenni Revolucionari a Espanya (1868-1874) i es tanca amb el seu allunyament posterior d'aquest moviment polític. S'edita un “himne carlí”, escrit per Verdaguer vers 1872 a favor del pretendent Carles VII, on s'identifica la Tercera Guerra Carlista amb una croada per salvar la pàtria i la religió.

Keywords: Jacint Verdaguer, Jaume Collell, Carlism, Carlist anthem, Third Carlist War.

Mots clau: Jacint Verdaguer, Jaume Collell, Carlisme, Himne carlí, Tercera guerra carlista.

Laura Vilardell Domènech, **The reception of *Canigó*, by Jacint Verdaguer, in Madrid (1886-1902)**

Abstract: This article deals with the reception of the outstanding epic poem *Canigó* by Jacint Verdaguer (1886). We have focused in particular on the Madrid press, for it was one of the most relevant cities in which Verdaguer's works were distributed. Our aim has been the ordering and study of documentation pertaining to those translators and critics who took interest in the epic poem from 1886 until the poet's death, in 1902.

Resum: Aquest article estudia de la recepció que tingué el poema èpic *Canigó*, de Jacint Verdaguer (1886). Ens centrem especialment en la premsa de Madrid, atès que aquesta fou una de les ciutats més rellevants en la difusió de Verdaguer a Espanya. Els nostres objectius han estat l'ordenació i l'estudi de la documentació dels traductors i crítics que es van interessar en aquesta obra, des de 1886 fins a la mort del poeta, el 1902.

Keywords: 19th-Century Catalan literature, *Canigó*, Jacint Verdaguer, Historical reception, Translation.

Mots clau: Literatura catalana del s. XIX, *Canigó*, Jacint Verdaguer, Recepció històrica, Traducció.

M. Àngels Verdaguer, **La “caritat” a finals del segle XIX i principis del segle XX: Jacint Verdaguer i altres escriptors catalans**

Abstract: In this study, we present several poetic and literary responses by Jacint Verdaguer and other Catalan writers to three separate initiatives that shared a common aim, that is charity, in regards to disasters triggered by man or by nature (the explosion of a powder magazine in Palma, Majorca, in 1895, and the floods in Prat de Llobregat in 1898) and to the convoluted social situation of the late nineteenth and early twentieth centuries (the charity cavalcade at the Vilanova i la Geltrú Carnival festivities in 1901).

Resum: En aquest treball, presentem algunes respostes poètiques i literàries de Jacint Verdaguer i d'altres escriptors catalans a tres iniciatives diverses, però amb un objectiu comú, la caritat: davant de desastres provocats per l'home o per la natura (l'explosió d'un polvorí a Palma de Mallorca el 1895 o els aiguats del Prat de Llobregat de 1898) i davant de la realitat de la societat de finals del XIX i principis del XX (la cavalcada benèfica del Carnaval de Vilanova i la Geltrú de 1901).

Keywords: Charity, Natural and human-made disasters, Beneficence, Jacint Verdaguer, Catalan writers.

Mots clau: Caritat, Desastres naturals o humans, Beneficència, Jacint Verdaguer, Escriptors catalans.

Joan Requesens i Piquer, **Jaume Collell i la filosofia de Jaume Balmes**

Abstract: The assessment of Blames's idea of “common sense” done by Collell is not only attributable to Collell's traduction of *El Criterio*. In my opinion, this idea is based on what Collell terms “criterion of truth”. That is, the truth that everybody continuously seeks and that the Catholic Church possesses –according to him—in order to disseminate the name of God throughout the world. A truth that can be used to live in society and also after death. Collell also thought intuitively about the pure philosophic significance of “common sense” in the Balmesian doctrine. This article studies the similarities with the concept of “common sense” utilized by Joan Lluís Vives. Finally, the article confirms the distance that separates the 19th century and today, for we currently accept that “common sense” is subjected to the significant variability of language.

Resum: La valoració del “sentit comú” en l'obra de Balmes feta per Collell, no és atribuïble només a la traducció que va fer d'*El Criterio*. Entenc que la importància que dona a aquesta idea, de manera més implícita que explícita, es concentra en el seu sentit de “criteri de veritat”. La veritat que tothom i arreu sempre cerca i que la l'Església catòlica posseeix –des del seu punt de vista– per expandir al món en nom de Déu; una veritat per conviure socialment i també per a després de la mort. Però sota de la utilitat apologetica, el mateix Collell intuï l'abast purament filosòfic de la doctrina balmesiana sobre el “sentit comú”. Se n'estudia un poc la tradició i la semblança amb uns fragments

escrits per Joan Lluís Vives. L'estudi acaba constatant la llunyania entre el temps del segle XIX i el present. Avui som conscients que, com tot, el "sentit comú" és sotmès a la variabilitat significativa del llenguatge.

Keywords: Common sense, Opinion of truth, Philosophy, Apologetic, Language.

Mots clau: Sentit comú, Criteri de veritat, Filosofia, Apologètica, Llenguatge.

Xurxo Martínez González, **Rosalía de Castro, a ponte entre o Rexurdimento e a Renaixença**

Abstract: *Cantares gallegos* of Rosalía de Castro represents *the* work of reference for Galician Renaissance because of its social and national commitment, the musicality and rhythm of the verses and, above all, because its prologue-manifest (which reflects the aspirations of a generation). The reception of the book beyond the Galician cultural circles found in part of the intellectual elite of Catalunya a warm and privileged space. We analyze the first literary relations between Galicia and Catalonia as well as contrast the processes of Rexurdimento and Renaixença in order to know the commonalities and divergences of both national rehabilitation processes.

Resum: Os *Cantares gallegos* de Rosalía de Castro representa a obra de referencia do Rexurdimento galego pola temática de compromiso social e nacional, pola musicalidade e ritmo dos versos e, sobre todo, polo seu prólogo-manifesto (que recolle as aspiracións de toda unha xeración). A recepción do libro, alén dos círculos culturais galegos, atopou nunha parte da elite intelectual de Catalunya un cálido espazo privilexiado. Arredor dos *Cantares* de Rosalía analizaremos as primeiras relacións literarias de ambos pobos e contrastaremos os procesos do Rexurdimento e de Renaixença para coñecer os puntos comúns e diverxentes de ambos procesos de rehabilitación nacional.

Keywords: Rexurdimento, Renaixença, Rosalía de Castro, *Cantares gallegos*, Literature

Mots clau: Rexurdimento, Renaixença, Rosalía de Castro, *Cantares gallegos*, Literatura.

Joan Vicent Fuertes Zapata & David Vilaplana, **Els *milacres* vicentins del segle XIX: A propòsit d'un nou camp de recerca**

Abstract: This article looks at the genre of childrens theater in Catalan known as *milacres* Vicentins, which showed a great vitality during the nineteenth century in Valencia. These plays recreated episodes of St. Vincent Ferrer's life. After stressing its origins and relevance, we review the main (although scarce) critical contributions to the study of this genre during the 19th and 20th centuries. Finally, we make the case for the need to have a complete catalogue of the preserved pieces and propose an indexing methodology.

Resum: El present treball fa un recorregut pel gènere de teatre infantil en català conegut com *milacres* vicentins, de gran vitalitat en el segle XIX, a València, i que recreaven damunt l'escenari episodis de la vida de sant Vicent Ferrer. Així, després de remarcar la seua importància i els seus orígens, es fa una revisió de les principals aportacions

erudites i crítiques, durant els segles XIX i XX, destacant que n'han estat ben poques. És per això que el treball acaba demanant una catalogació de les peces conservades i en proposa model de fitxa.

Keywords: Children's theater, Theater in Catalan, Milacres, St. Vincent Ferrer, Valencia, XIXth century.

Mots clau: Teatre infantil, Teatre en català, *Milacres*, Sant Vicent Ferrer, València, Segle XIX.

Jaime Millás, **Manuel Millás (1845-1914). Recuperació d'un escriptor de la Renaixença valenciana**

Abstract: Manuel Millás (Valencia, 1845-1914) was a lawyer, a functionary of the Provincial Council of Valencia, a poet, a playwright and a literary contributor to magazines and newspapers. He held a prominent place in the cultural movement called "Renaixença", participating in the creation of "Lo Rat Penat" society. He attained great popularity as a playwright, which is the reason why his writings have been reprinted several times.

Resum: Manuel Millás (València, 1845-1914) va ser advocat, funcionari de la Diputació de València, poeta, dramaturg i col·laborador literari de diversos diaris i revistes. Ocupà un lloc destacat en el moviment cultural de la Renaixença, participant, entre altres, en la creació de la societat Lo Rat Penat. Com a autor teatral del segle XIX va aconseguir una gran popularitat, per això els seus textos han sigut reeditats en diverses èpoques.

Keywords: Renaixença, 19th century, Theater, Poetry, Lo Rat Penat.

Mots clau: Renaixença, Segle XIX, Teatre, Poesia, Lo Rat Penat.

Carles Fenollosa Laguarda, **L'interés valencià per l'edició de textos medievals: de la Renaixença a la Postguerra**

Abstract: As a result of the rise in the interest on medieval texts in 19th-century Valencia, the publishing of ancient Valencian texts became more and more common during this century and until after the Spanish Civil War. This rediscovery was especially motivated by a romantic movement called *Renaixença*, the participants of which considered these texts to be the perfect example of the glorious lost medieval period.

Resum: El segle XIX, al País Valencià, serà testimoni d'un renovat interès en els textos medievals. Així, l'edició de les antigues obres valencianes serà cada vegada més comú durant aquest segle fins al final de la Guerra Civil espanyola. Aquesta redescoberta estava especialment motivada per un moviment com la *Renaixença*, per al qual aquest tipus de textos representaven el millor exemple de la glòria valenciana medieval perduda.

Keywords: Valencian renaissance, Medieval works, Modern works, Catalan Literature, XIX century.

Mots clau: Renaixença, Textos medievals, Textos moderns, Literatura catalana, Segle XIX.

Trinidad Escudero Alcamí, **El Realisme al segle XIX i *Mirall trencat* de Mercè Rodoreda**

Abstract: This article analyzes the distance between the nineteenth-century realism concept of the novel and *A broken mirror* by Mercè Rodoreda. The aim of the article is to show that the term realism has been too often trivialized in the interpretation of Rodoreda's literature –conditioned by some critical inertia or by several other reasons--, a fact that the writer herself expresses in several occasions.

Resum: En aquest article, analitzarem l'allunyament entre la concepció de novel·la del Realisme vuitcentista i la de Mercè Rodoreda a *Mirall Trencat*. L'objectiu d'aquest article passa per demostrar que, per inèrcia o per condicionaments diversos de la recepció, massa sovint s'ha fet un ús banal del terme *realisme* en la interpretació de la literatura rodorediana, un fet que la mateixa escriptora no es va estar d'advertir.

Keywords: Realism, Stendhal, Balzac, Concept of Novel, Mercè Rodoreda.

Mots clau: Realisme, Stendhal, Balzac, Concepte de novel·la, Mercè Rodoreda.

B. Monogràfic II (*Series Arabic and Islamic Studies*, n. 2: El Tratado de Orihuela (94 H./713 e.C.) y la formación de Tudmir تدمير / The Treaty of Orihuela and the Formation of Tudmir) Coord. por Alfonso Carmona González & Francisco Franco-Sánchez.

Eduardo Manzano, **La transmisión textual sobre Teodomiro**

Abstract: This article studies the textual tradition on Teodomiro of Orihuela, a key figure in the events which surrounded the Arab conquest of *Hispania*. The information provided by Latin, Arab and Medieval Castilian sources is analyzed in order to shed light on some issues that have been the subject of confusion in recent historiography. The article attempts to demonstrate that the so-called “pact of Teodomiro” follows the same pattern of general agreements that marked the events of the year 711.

Resum: Este trabajo analiza la tradición textual referida a Teodomiro de Orihuela, un personaje que jugó un papel muy importante en los sucesos de la conquista árabe de *Hispania*. Los datos de las fuentes escritas tanto árabes como latinas y romances son analizados con el fin de aclarar algunos extremos que han sido objeto de algunas confusiones, así como de demostrar la idea de que el pacto de Teodomiro se inscribe en la misma línea de pactos generalizados que marcaron los acontecimientos del año 711.

Keywords: Al-Andalus, Arab conquest, Visigothic Kingdom.

Mots clau: Al-Andalus, Conquista Àrabe, Reino Visigodo.

Sonia Gutiérrez Lloret, **La materialidad del Pacto de Teodomiro a la luz de la arqueología**

Abstract: The treaty of Teodomiro has been a crucial topic in Spanish historiography, but archaeological research on the early al-Andalus developed in the southeast of the Iberian peninsula has shed new light on the topic. Our purpose is to analyze not only the geopolitics of the Treaty and the urban reality of the time, but also the tax implications and agricultural settlement of the conquerors (*ḡundī*) and the construction of a new social landscape.

Resum: El tratado de Teodomiro ha sido un tema crucial en la historiografía española, pero la investigación arqueológica sobre el temprano al-Andalus desarrollada en el sudeste de la península Ibérica ha aportado una nueva perspectiva. Su objetivo es analizar no sólo la geopolítica del tratado y la realidad urbana, sino también las implicaciones fiscales y agrícolas del asentamiento *ḡundī* y la construcción de un nuevo paisaje social.

Keywords: Teodomiro, Tudmīr, Archeology of al-Andalus, Cities of al-Andalus, Establishment of the conquerors.

Mots clau: Teodomiro, Tudmīr, Arqueología de al-Andalus, Ciudades de al-Andalus, Asentamiento *ḡundī*.

María Jesús Viguera Molins, **Apuntes que Julián Ribera realizó sobre el Pacto de Tudmīr: Comentarios históricos e historiográficos**

Abstract: This article presents the edition and commentaries on a letter, dated in Zaragoza, 1891, who Julian Ribera Tarragó sent to his teacher Francisco Codera Zaidín, and that deals with the meaning of the Pact of Tudmīr in the conquest of al-Andalus.

Resum: Edición y comentarios sobre una carta, fechada en Zaragoza en 1891, que Julián Ribera Tarragó envió a su maestro Francisco Codera Zaidín, tratando, entre otros asuntos, sobre el Pacto de Tudmīr, en la conquista de al-Andalus.

Keywords: Conquest of al-Andalus, Pact of Tudmīr (713 d. C.), Historiography, Julián Ribera (1858-1934).

Mots clau: Conquista de al-Andalus, Pacto de Tudmīr (713 d. C.), Historiografía, Julián Ribera (1858-1934).

Francisco Franco-Sánchez, **El tratado de Teodomiro en su contexto histórico y paleográfico**

Abstract: After some preliminary considerations about our knowledge on writing in Arabic in the year 713 AD, we conclude that this process of writing was yet in its infancy and that consonants were written without diacritical points. The main objective of the article is to encourage a new reading of the main manuscripts that represent the two main transmission lines of the treaty: the texts of al-‘Uḏrī and al-Ḍabbī. Finally, we propose a stemma for the transmission of these texts.

Resum: Tras una revisión de nuestros conocimientos sobre la escritura en árabe en el año de la firma del tratado de Teodomiro, llegamos a la conclusión que estaba en

desarrollo este proceso de escritura y que aún no se escribían los puntos diacríticos en las consonantes. Al hilo de ello, el objetivo principal ha sido hacer una relectura de los dos manuscritos principales representativos de las líneas de transmisión del tratado: el de al-‘Udrī y el de al-Ḍabbī. Finalmente, se propone un *stemma* de transmisión de sus textos.

Keywords: Pact of Tudmīr (94 H./713 e.C.), Arabic Historiography, Arabic Paleography, Al-‘Udrī, Al-Ḍabbī.

Mots clau: Pacto de Tudmīr (94 H./713 a.C.), Historiografía árabe, Paleografía árabe, Al-‘Udrī, Al-Ḍabbī.

Eva Lapiedra Gutiérrez, **La leyenda de Teodomiro y su transmisión textual a lo largo de la historia**

Abstract: In this paper we analyze the texts on Teodomiro of Orihuela in the Arabic, Latin and Romance traditions. Teodomiro’s legend is part of the Arab historiography on the itineraries of the conquest of Al-Andalus. A comparison between the different versions allows us to delve into some of the issues related to the Arab conquest of Orihuela. In addition, the translations from Arabic into Latin and other Romance languages shed light on the relationship between the famous lost work by al-Rāzī and the *Crónica de 1344* and the *Historia* by the Bishop Rodrigo Jiménez de Rada.

Resum: En este artículo se analizan los textos sobre Teodomiro en la tradición árabe, latina y romance. Dicho relato forma parte de la historiografía árabe sobre los itinerarios de la conquista de Al-Andalus y comparar distintas versiones sirve para ahondar en algunos problemas relativos a la conquista árabe de Orihuela. A su vez, las traducciones del árabe a las lenguas latinas de los pasajes relativos a Teodomiro arrojan algo de luz sobre la relación entre la famosa obra perdida de al-Rāzī, con la *Crónica de 1344* y la *Historia* Rodrigo Jiménez de Rada.

Keywords: Teodomiro, al-Razi, Orihuela, Conquest of al-Andalus, Historiography.

Mots clau: Teodomiro, al-Razi, Orihuela, Conquista de al-Andalus, Historiografía.

Alberto J. Canto García, **El Pacto de Tudmīr: aspectos económicos**

Abstract: In this paper we review the economic conditions, particularly in its monetary aspects, of Hispania at the time of the Arab-Islamic invasion and the economic impact of the stipulations of the treaty of Tudmir from the perspective of the coin use.

Resum: Se revisan las condiciones económicas, sobre todo en los aspectos monetarios, de Hispania en el momento de la invasión arabo-musulmana, así como el impacto económico de las estipulaciones del pacto de Tudmir desde la perspectiva de la moneda.

Keywords: Visigothic Kingdom, Al-Andalus, Arab-islamic conquest, Coins and Money, Solidii, Dinars.

Mots clau: Reino Visigodo, Al-Andalus, Invasión islámica, Monedas, Sólidos, Dinares.

Alfonso Carmona González, **La ciudad de Tudmīr**

Abstract: Some errors in interpreting the documents about the formation of Tudmir derive from the fact that the place name Tudmir is never considered as the name of a city, but always as the name of a region. This article demonstrates that Tudmir is also the name of a town, which forces us to revise our reading of such sources. Although the sources are not explicit about where the city was located, we propose a hypothesis about its location.

Resum: Algunos de los errores al interpretar los documentos sobre la formación de Tudmīr provienen de no considerar nunca el topónimo Tudmīr como la denominación de una ciudad, sino siempre como el nombre de una región. Este trabajo demuestra que Tudmīr es también la denominación de un núcleo urbano, lo que nos obliga a revisar nuestra lectura de tales fuentes. Y, aunque las fuentes tampoco son explícitas acerca de dónde se hallaba esa ciudad, proponemos una hipótesis sobre su localización.

Keywords: Tudmir, Formation of Tudmir, City of Tudmir, Eastern al-Andalus, Medieval Arabic Sources.

Mots clau: Tudmir, Formación de Tudmir, Ciudad de Tudmir, Levante andalusí, Fuentes árabes medievales.

C. Volum Regular

Mª Carmen Puche López, **Épica y providencialismo en el *Liber gestorum* de Pere Marsili**

Abstract: This study shows that Pere Marsili, in his Latin translation of the *Llibre dels fets* by Jaume I, inserted epic reminiscences from Latin poets such as Vergil, Ovid or Lucan when he described the storms that, according to the Catalan work, took place during the expedition to Mallorca in 1229 and to the Holy Land in 1269. He also made some structural changes in order to emphasize the parallelism between both storms.

Resum: Este trabajo desvela cómo Pere Marsili, al relatar en su versión latina del *Llibre dels fets* de Jaume I las dos grandes tormentas en el mar que recoge la obra catalana (la de la expedición a Mallorca en 1229 y la de la expedición a Tierra Santa en 1269), recrea ecos poéticos de autores épicos latinos como Virgilio, Ovidio o Lucano e introduce modificaciones estructurales encaminadas a subrayar el paralelismo entre ambas tormentas.

Key words: Pere Marsili, Jaume I, *Epica tempestas*, Medieval Latin literature, Providentialism.

Mots clau: Pere Marsili, Jaume I, *Epica tempestas*, Literatura latina medieval, Providencialismo.

Ricardo da Costa & Armando Alexandre dos Santos, **A imagem da mulher medieval em *O Sonho* (1399) e *Curial e Guelfa* (c.1460)**

Abstract: Based on the methodological readings of the literary sources proposed by the Spanish historian José Enrique Ruiz-Domènec (1948-), we analyze the *female image* in

two Catalan literary works. In the first work, *The Dream* (1399), women are represented in two speeches, one favorable and one against the female condition. In the second, *Curial and Guelfa* (c. 1460), women occupy a paramount role as protagonistists of the knightly adventures of Curial, the main male character.

Resum: A exemplo das propostas metodológicas de leitura das fontes literárias medievais feita pelo historiador espanhol José Enrique Ruiz-Domènec (1948-), pretendemos neste artigo apresentar e analisar a *imagem feminina* em duas obras literárias catalãs. Na primeira delas, *O sonho* (1399), as mulheres são representadas em dois discursos, um dos quais favorável e o outro contrário à condição feminina. Na segunda, *Curial e Guelfa* (c. 1460), as mulheres ocupam papel de enorme importância, pois protagonizam as aventuras cavaleirescas de Curial, o personagem masculino principal.

Keywords: Medieval woman, History of Genre, Medieval Literature, Bernat Metge, *Lo somni*, *Curial e Güelfa*.

Mots clau: Mulher medieval, História do Gênero, Literatura Medieval, Bernat Metge, *Lo somni*, *Curial e Güelfa*.

Agustín Rubio Vela, **Joan Roís de Corella, el mundo de los caballeros y la guerra. Notas de archivo sobre notas de lectura**

Abstract: The analysis of Joan Roís de Corella's works in light of recent documentation makes us question the so-called antichivalric and anti-war ideology of his works. Corella, a nobleman and theologian, criticised the useless and dangerous violence of chivalric games condemned by the Church, although he extolled military prowess as a virtue. He also approved of and glorified war against Islam and war with the purpose of recovering the lands taken by Islam to Christendom, as was the case with the Crusade of Granada, where the young Valencian Francí Aguilar lost his life in 1482.

Resum: El estudio de Joan Roís de Corella y de sus obras a la luz de la documentación, obliga a cuestionar la ideología anticaballeresca y antibelicista que se viene atribuyendo al autor. Caballero y teólogo, Corella criticó con dureza la violencia inútil y peligrosa de los juegos caballerescos, condenados por la Iglesia, pero exaltó el valor militar, y no sólo aprobó sino que glorificó la guerra cuando era su objetivo combatir al Islam y recuperar tierras arrebatadas a la Cristiandad, como en el caso de la cruzada granadina, en la que perdió la vida, en 1482, el joven valenciano Francí Aguilar.

Key words: Valencia, 15th Century, Roís de Corella, War of Granada, Crusade, Francí Aguilar, Military Orders.

Mots clau: Valencia, Siglo XV, Roís de Corella, Guerra de Granada, Cruzada, Francí Aguilar, Órdenes militares.

Abel Soler, **Joanot Martorell, “cavaller habitador de la ciutat de València.” Nous documents sobre els darrers anys de l'autor de *Tirant lo Blanc*.**

Abstract: In order to definitively resolve the controversy over the identity of the author of *Tirant lo Blanc* (raised by the existence of three homonymous Joan Martorell: a

servant of the prince of Viana, the County Mayor of Dénia, and a knight of the city of Valencia), we provide some unpublished documents about the last months of the writer's life, during which he made a trip from Valencia to Zaragoza. He had also planned to visit Mallorca on a mission commissioned by King John II. In these documents, the author of *Tirant* appears as a knight of Valencia, who had lived shortly before at Gandia. It is confirmed, therefore, the Valencian origin of the novel, which Martorell had recently pawned to Martin de Galba.

Resum: Amb vistes a resoldre definitivament la polèmica sobre la identitat de l'autor de *Tirant lo Blanc* (suscitada per l'existència de tres Joan Martorell homònims: un servidor del príncep de Viana, el batle del comtat de Dénia i un cavaller de la ciutat de València) s'aporten documents inèdits sobre els darrers mesos de vida de l'escriptor, durant els quals efectuà un viatge de València a Saragossa. Tenia previst també visitar Mallorca, en una missió encarregada pel rei Joan II. En aquests documents –i en altres ja coneguts– l'autor del *Tirant* es presenta com un cavaller de València, que havia viscut poc abans a Gandia. Es confirma, en conseqüència, la plena valencianitat de la novel·la, empenyorada feia poc a Martí de Galba.

Key words: Tirant lo Blanc, Joanot Martorell, Tomàs de Muntalbà, Martí-Joan de Galba, Joan II d'Aragó.

Mots clau: Tirant lo Blanc, Joanot Martorell, Tomàs de Muntalbà, Martí-Joan de Galba, Joan II d'Aragó.

Joan Miralles i Montserrat, **La llengua catalana al segle XVII. El cas de l'Art de picapedrer. Grafies i sons**

Abstract: This linguistic study refers to the graphic and phonetical system utilized by Josep Gelabert when writing the *Art de picapedrer* (1653, Mallorca). This work is the first treatise on estereotomy written in Catalan. This article offers a complete view of the Catalan language of the 17th century and analyzes the idiolectal elements of the author's language from a graphic and phonetical point of view. The article also analyses the 14th-c. Ordinations of Santacília that appear at the beginning of the work.

Resum: L'estudi lingüístic que aportam es refereix al sistema gràfic i fonètic que fa servir l'autor del manuscrit, Josep Gelabert, a l'Art de picapedrer, datat el 1653 a la ciutat de Mallorca. Es tracta del primer tractat d'estereotomia en català conegut. L'estudi representa un tall sincrònic molt complet sobre la llengua catalana del segle XVII i aporta en definitiva una caracterització idiolectal molt afinada sobre la llengua de l'autor des del punt de vista gràfic i fonètic. L'estudi diferencia, per una banda, l'anàlisi gràfica i fonètica de les traces, que és el cos principal del llibre, datat el 1653, i, de l'altra banda, l'anàlisi de les Ordinacions d'en Santacília, del segle XIV, que apareixen al principi de l'obra.

Key words: Catalan Philology, Art de picapedrer, Estereotomy, Graphics, Sounds, Idiolectal Characterization.

Mots clau: Filologia catalana, Art de picapedrer, Estereotomia, Grafies, Sons, Caracterització idiolectal, Text científicodidàctic.

Eulàlia Miralles, **Un itinerario sentimental de Fontanella (o un desengaño amoroso en boca de Silvano)**

Abstract: This article is devoted to a poem traditionally attributed to Francesc Fontanella, “Ja del tot apaciguada”. The analysis of its manuscript transmission and its thematic content, as well as a comparison with some documented episodes in the life of Fontanella, allow us to conclude that “Ja del tot apaciguada” should not be attributed to the Barcelona poet but to his friends’ cenacle.

Resum: El estudio se ocupa del poema “Ja del tot apaciguada”, tradicionalmente atribuido a Francesc Fontanella. A partir del análisis de su transmisión y de su contenido temático, así como de la comparación con algunos episodios documentados de la vida de Fontanella, se concluye que la composición debe atribuirse no al poeta barcelonés sino al círculo de amistades de Fontanella.

Keywords: Edad moderna, Barroco, Poesía catalana, “Ja del tot apaciguada,” Francesc Fontanella.

Mots clau: Early modern period, Baroque, Catalan poetry, “Ja del tot apaciguada,” Francesc Fontanella.

D. Monographic Study

Rolando Pérez, **Towards a Genealogy of the Gay Science: From Toulouse and Barcelona to Nietzsche and Beyond**

Abstract: This monograph traces the history of the concept of Gay Science, made popular by Friedrich Nietzsche through his book *The Gay Science*. Contrary to Nietzsche’s mistaken notion of the concept, it did not refer to a Troubadour poetics, but rather to a post-Troubadour poetics of recuperation—the complete opposite of what Nietzsche had thought. This poetry was not sung to young maidens, but instead to the Virgin Mary. The poetics of the Gay Science is found in an eight hundred page compendium entitled *Las leys d’amors*, compiled in 1536 by Guilhem Molinier, and edited by Joseph Anglade in 1919. This post-Troubadour poetics gave rise to two schools of *gaya sciensa*, one in Toulouse (“Consistoire du Gai Savoir” in 1323) and the other in Barcelona (“Consistori de Barcelona” in 1338), where floral games took place. The aim here, then, is to trace the genealogy of the *gay science* through the cultural history of Toulouse, Barcelona, the Spanish poets of the 15th century, and its last “inheritor,” Nietzsche.

Resum: Este monográfico traza la historia del concepto de la gaya ciencia, popularizado por Federico Nietzsche a través de su libro, *La gaya ciencia*. Contrario al concepto equivocado de Nietzsche, la *gaya ciencia* no se refería a una poética trovadoresca, sino más bien a una poética pos-trovadoresca de recuperación—todo lo opuesto imaginado por Nietzsche. Esta poesía no era para que fuese cantada a las doncellas, sino a la Virgen María. La poética de la Gaya Ciencia se encuentra en un compendio de ochocientas páginas, recopilado en 1536 por Guilhem Molinier, y editado por Joseph Anglade en 1919. Esta poética pos-trovadoresca inspiró dos escuelas de la *gaya sciensa*, una en Tolosa (“Consistoire du Gai Savoir” in 1323) y la otra en Barcelona, (“Consistori de Barcelona” en 1338), donde tomaron lugar los juego florales. El objetivo aquí, entonces, es el de trazar la genealogía de la *gaya ciencia* por medio de la historia cultural de Tolosa, Barcelona, los poetas españoles del siglo XV, y su último “heredero”, Nietzsche.

Keywords: Gay Science, *Las leys d'amors*, Troubadours, Barcelona, Toulouse, Floral games, Nietzsche, Guilhem Molinier, Joseph Anglade.

Mots clau: Gaya ciencia, *Las leys d'amors*, Trovabores, Barcelona, Tolosa, Juego florales, Nietzsche, Guilhem Molinier, Joseph Anglade.